

Другата

Бестселър №1 на *New York Times*

РЪКА

КРИС КЛИЙВ

www.icu-bg.com

Посвещавам на Джоузеф

„Англия се гордее с традицията си да осигурява падежно [sic] убежище на хора, бягащи от гонения и конфликти.“*

Из „Животът в Обединеното кралство: Пътуване към гражданство“ (Министерство на вътрешните работи, 2005 г.)

— 1 —

През повечето време ми се ще да бях британска монета от една лира, а не момиче от Африка – всеки би се радвал да ме види. Примерно, идвам ви на гости за събота и неделя, а после изведнъж, нали съм си своенравна, отскачам до кварталния бакалин, но вие не унивате, защото си хапвате канелена кифличка или пиivate студена кока-кола направо от кутийката, и не се сецате повече за мен. Доволни сме като любовници, които се запознават по време на почивка, а после забравят кой как се казва.

Монета от една лира може да отиде навсякъде, където ù се струва безопасно. Може да прекоси пустини и океани и да остави зад себе си пукота на оръжия и острия мирис на горящ сламен покрив. Когато се почувства на топло и сигурно, може да се обърне и да ти се усмихне, както по-голямата ми сестра Нкирука обичаше да се усмихва на мъжете от нашето село през онова кратко лято, когато вече не беше момиче, но все още не се бе превърнала в жена, и особено преди онази вечер, когато майка ми я придърпа настрана да си поговорят сериозно.

Естествено, монета от една лира може да бъде и сериозна. Може да се престори на власт или на имущество, а какво по-сериозно за момиче, което няма нищо едно от двете. Трябва да се опиташ да хванеш монетата, да я прибереш в джоба си, за да няма как да достигне сигурен

* Обяснението на тази правописна грешка, както и други бележки на автора, ще намерите в края на книгата. Б. пр.

пристан, без да те вземе със себе си. Една лира обаче владее всякакви фокуси. Погне ли я нещо, съм я виждала да се освобождава от опашката си като гущер, така че в ръката ти остават само няколко пенса. А когато в крайна сметка я докопаш, британската лира е способна да извърши най-голямата магия, а именно да се превърне не в една, а в две еднакви зелени банкноти американски долари. И в шепата ти – само въздух, мене слушайте.

Как само си мечтая да бях британска лира! Лирата е свободна да замине някъде на сигурно, а ние сме свободни да я изпратим с поглед. Това е победа за човека. Нарича се *глобализация*. Имиграционните спират момиче като мен, но една лира може да прескочи турникетите, да се изплъзне от хватката на онези мъжаги с еднаквите шанки и да скочи право в някое спряло такси на летището. *Накъде, моля?* Към западната цивилизация, добри човече, и по-живичко.

Виждате ли колко сладкодумна е британската лира? Говори с гласа на английската кралица Елизабет Втора. Нейният лик е изсечен върху монетата и понякога, ако се вгледам достатъчно отблизо, виждам как устните ѝ помръгват. Вдигам я до ухото си. Какво казва? *Веднага ме пусни, млада девойко, или ще извикам охраната.*

Ако кралицата ти говори с такъв тон, мислиш ли, че би могъл да не се подчиниш? Чела съм, че хората край нея, дори кралете и министър-председателите, установяват, че телата им откликват на нейните заповеди още преди мозъкът им да е намерил причина да не го правят. Мене слушайте, то не е заради короната и скиптъра. Лично аз, ако ще да си закрепя корона върху късата къдрава коса и да стисна скиптър в ръка ей тъй, полицаите пак ще дойдат при мен с големите си обувки и ще кажат: *Хубава композиция, госпожо, а сега, да хвърлим един поглед на личната ви карта, ако обичате?* Не, във вашата страна властват не короната и скиптърът на кралицата, а нейният изказ и нейният глас. Ето затова е желателно да говориш като нея. Така ще можеш да кажеш на полицаите с глас бистър като диаманта „Кулинан“: *Боже мой, как смеете?*

Жива съм единствено и само защото научих кралския английски. Може би си мислите, че не е чак толкова трудно.

В крайна сметка английският е официалният език на моята страна, Нигерия. Да, проблемът е, че у дома го говорим далеч по-добре от вас. За да говоря кралския английски, се наложи да забравя всичките най-прекрасни особености на майчиния си език. Например кралицата никога не би казала: *Стана голям ухахла**, *онуй момиче използва хубавия си задник, че да омотае първородния ми хубостник, макар да беше ясно като бял ден, че накрая ще свършиш от зле по-зле*. Кралицата би се изразила така: *Покойната ми снаха употреби женския си чар, за да се сгоди за наследника ми, и лошият завършек бе видимо предизвестен*. Малко е тъжна цялата история, не мислите ли?

Изучаването на кралския английски е като да изчезгърташ червения лак от ноктите на краката си на заранта след танци. Отнема много време и накрая пак остава червено петно покрай прорастващите краища, колкото да ти напомня за добре прекараното време. Както е видно, учех бавно. От друга страна, разполагах с време. Научих езика ви в център за временно настаняване на имигранти в Есекс, в югоизточната част на Великобритания. Две години ме държах там под ключ. Разполагах единствено с време.

А защо си ги създавах всички тия проблеми? Причината е в това, което ми обясниха някои от по-големите момичета: за да оцелееш, е важно да изглеждаш добре или да говориш още по-добре. Обикновените и тихичките – на тях документите все не са им наред. Както казвате вие, тях ги репатрират. Ние му викаме *працат ги у дома рано-рано*. Сякаш вашата страна е детско парти – нещо твърде хубаво, за да трае вечно. Докато хубавелките и бърбораните – на нас ни разрешават да останем. По този начин страната ви става по-пъстра и по-красива.

Ще ви разкажа какво се случи, когато ме пуснаха от центъра за временно настаняване. Служителят ми пъкна в ръката ваучер, от онези ваучери за транспорт, и каза, че мога да си викна такси по телефона. Аз отвърнах: *Благодаря ви, господине, Господ да озари живота ви с благодатта си и да донесе радост в сърцето ви и сполука на любимите ви хора*. Униформеният заби поглед в тавана, сякаш там горе имаше

* Проблем (нигерийски английски). Б. пр.

нещо безкрайно интересно, и изпусна едно: *Боже мили!* После посочи надолу по коридора и каза: *Телефонът е ей там.*

И така, наредих се на опашката за телефона. Мислех си как съм *преиграла* с благодарностите към служителя. Кралицата би казала просто едно *благодаря* и толкоз. Всъщност кралицата би наредила на служителя от Центъра да се обади на проклетото такси, защото в противен случай ще се разпореди да го гръмнат, да му откъснат главата от торса и да я изложат на показ на парапета пред Лондонската кула. В онзи миг осъзнах, че е едно да учиш кралския английски от книгите и вестниците в килията на Центъра, а съвсем друго да използваш езика в разговор с англичанин. Ядосах се на себе си. Помислих си: не можеш да си позволиш да го пускаш подобни грешки, момиче. Ако говориш като дивачка, научила английски на кораба, мъжете ще те намерят и ще те пратят директно у дома. Така си помислих.

На опашката преди мен имаше три момичета. Всички ни пускаха в един и същи ден. Петък. Сияйно и слънчево майско утро. Коридорът беше мръсен, но миришеше на чисто. Хубав номер. Правят го с белина.

Служителят си седеше зад бюрото. Не гледаше към нас, момичетата. Четеше си вестника. Беше го разгърнал на бюрото пред себе си. Не беше от вестниците, благодарение на които научих езика ви – „Таймс“, „Телеграф“ или „Гардиън“. Не, този вестник не беше за хора като вас и мен. На снимката се виждаше бяло момиче без горнище. Знаете какво имам предвид с това, понеже го казвам на вашия език. Но ако казвах същото на по-голямата си сестра Нкурука и на другите момичета от училище у дома, тогава щеше да се наложи да спра и да им обясня: *без горнище* не означава, че жената няма горна половина на тялото. Означава, че не носи грехи върху горната половина на тялото. Схващате ли разликата?

– *Я чакай. Даже сутиен ли не носи?*

– *Даже сутиен.*

– *Хм!*

И после ще започна разказа си отначало, но онези момичета у дома ще си шушукат. Ще се кускат в шепи. После, точно когато все пак успея да се върна на момента с

пускането ми от Центъра, момичетата ще ме прекъснат пак. Нкирука ще каже: *Така, значи. Да видим. Да проверим дали съм разбрала. Онова момиче на снимката във вестника. Проститутка е, нали? Труженичка? Гледаше ли в земята от срам?*

– *Не, не гледаше в земята от срам. Гледаше право в обективата и се усмихваше.*

– *Моля? Във вестника?*

– *Аха.*

– *Значи във Великобритания не е срамно да си показваш циците във вестника?*

– *Не. Не е срамно. На момчетата им харесва и не е срамно. Иначе момичето без горници нямаше да се усмихва така, нали?*

– *А всички ли момичета там се показват така? Разкарват си се и подрусват цици? В църквата и в магазина, и на улицата?*

– *Не, само във вестниците.*

– *Защо всички не си показват гърдите, след като на мъжете им харесва и не е срамно?*

– *Не знам.*

– *Ти живееш там само от две години, госпожичке Пътешественица. Откъде ги знаеш тия неща?*

– *Там е така. Почти целият ми живот в онази страна мина в объркване. Понякога имам чувството, че дори англичаните не знаят отговорите на тези въпроси.*

– *Хм!*

Ето така бихме си разговаряли, един вид, ако трябваше да спирам и да обяснявам на момичетата у дома всяка подробност. Щеше да се наложи да им обяснявам какво е балатум и белина, и лека порнография, и фокусът с преобразяването на британската монета от една лира, сякаш всяко от тези ежедневни неща са чудни тайнства. И много бързо личната ми история щеше да се изгуби в този океан от чудеса, защото щеше да изглежда, все едно страната ви е омагьосано съчетание от чудеса и собствената ми история вътре в него е наистина ужасно гребна и немагична. С вас обаче е много по-лесно, защото мога да ви кажа: вижте сега, сутринта, когато ни пуснаха, служителят в Центъра зяпаше снимка на разсъблечено момиче във вестника. И вие веднага ще разберете. Нали затова учих две години кралския

английски, че да можем с вас да си говорим, без никои да ни прекъсва.

Дежурният, дето гледаше голото момиче във вестника, беше гребостък с пепелява коса – същият цвят като на блудкавата гъбена супа, която ни сервираха всеки вторник. Имаше тънки бели китки, които приличаха на електрически жици, обвити в каучук. Униформата му висеше. Раменете на самото стърчаха на две издутини, по една от всяка страна на главата, и сякаш вътре се беше спотаило по едно гребно животно. Предчувствах как тези зверчета примизват в тъмното, когато вечер той си сваля самото. Мислех си: да, господине, ако бях на мястото на жена ви, щях да си остана със сутиена, благодаря.

А после си казах: защо зяпах момичето във вестника, господине, а не поглеждаш нас, дето сме се погредили на опашка за телефона? Ами ако избягаме? Но после си спомних, че и бездруго ни *пускаха*. След толкова време човек трудно го проумява. Живях в този Център *две години*. Когато пристигнах в страната ви, бях на четиринайсет, но нямах документи да го докажа, затова ме настаниха при възрастните. Проблемът беше, че държах на едно място и мъже, и жени. Нощем заключваха мъжете в отделно крило. След залез слънце ги натикваха в клетки като вълци, но денем мъжете си сновяха между нас, ядяха същата храна като нас. Ама пак ми се виждаха непрекъснато гладни. Имах чувството, че ме гледат стръбно. Затова, когато по-големите момичета ми казаха: *За да оцелееш, трябва да изглеждаш добре или да говориш добре*, реших, че за мен говоренето е по-сигурният начин.

Постарах се да изглеждам непривлекателна. Отказвах да се къпя, оставих кожата ми да се омазни. Пристягах се с бинт под грехите, за да изглеждат гърдите ми малки и плоски. Когато пристигаха кашоните с дарения, пълни с грехи и обувки втора употреба, някои от другите момичета се опитваха да се докарат хубави, а аз ровичках из кашоните за неща, които да прикриват фигурата ми. Носех широки сини джинси и мъжка хавайска риза, както и тежки черни боти с метални бомбета, които лъскаха през прокъсаната кожа. Отидох при медицинската сестра на Центъра и я накарах да